

Matkę i syna zamordowanych podczas wojny za ukrywanie Żydów uhonoruje Instytut Pileckiego w niedzielę 16 czerwca. W ramach projektu *Zawołani po imieniu* w miejscowości Skłody-Piotrowice koło Ostrowi Mazowieckiej odsłonięta zostanie kolejna tablica. Upamiętni ona Aleksandrę i Hieronima Skłodowskich, zamordowanych za ukrywanie Żydów w styczniu 1944 roku.

Mieszkająca w Skłodach-Piotrowicach rodzina Skłodowskich w czasie niemieckiej okupacji dawała schronienie nieznanym z imienia osobom narodowości żydowskiej. Dowiedzieli się o tym Niemcy. 20 stycznia 1944 roku żandarmi z posterunków w Andrzejewie, Jasienicy i Zarębach Kościelnych obstawili zabudowania gospodarstwa. W tym czasie oprócz Hieronima Skłodowskiego w domu przebywały także jego matka Aleksandra, siostra Apolonia i żona Amelia wraz z pięciorgiem dzieci: Leonardem, Ireną, Natalią, Cecylią i Włodzimierzem. Z relacji świadków, między innymi trzynastoletniego wówczas Leonarda, znamy szczegóły morderstwa.

Po obstawieniu dróg ucieczki niemieccy żandarmi kazali wszystkim domownikom wyjść na podwórko i stanąć pod ścianą. W domu pozostała jedynie przykuta do łóżka 82-letnia Aleksandra Skłodowska. Hieronim Skłodowski mimo bicia nie przyznawał się do ukrywania Żydów. Na polecenie żandarmów przeszukano stodołę, gdzie po przerzuceniu zboża odnaleziono zamaskowaną kryjówkę. W momencie rewizji była opuszczona. Po odkryciu dowodów „zbrodni” Hieronim Skłodowski został wyprowadzony za stodołę i po upływie kilkunastu minut rozstrzelany. Rodzinie kazano wsiadać na podstawione furmanki i odwieziono do aresztu w Jasienicy. Po wywiezieniu rodziny jeden z żandarmów zamordował leżącą w łóżku Aleksandrę Skłodowską. Zwłoki matki i syna kazano zakopać w pobliżu zabudowań. Rodzina Skłodowskich po zwolnieniu z aresztu miała zakaz powrotu do zarekwirowanego domu i do końca okupacji mieszkała w sąsiednich Skłodach Średnich.

Udział w wydarzeniu zapowiada m.in. pomysłodawczyni projektu prof. Magdalena Gawin, wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego. Uroczystości rozpoczną się 16 czerwca o godzinie 16.30. uroczystą Mszą Świętą w kościele św. Stanisława przy ul. Farnej 22 w Zarębach Kościelnych. O 18.00 nastąpi odsłonięcie tablicy upamiętniającej Aleksandrę i Hieronima Skłodowskich, Skłody-Piotrowice 6.

Na uroczystość zapraszają: prof. Magdalena Gawin, wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego, dr Wojciech Kozłowski, dyrektor Instytutu Pileckiego oraz Urszula Wołosiewicz, wójt gminy Zaręby Kościelne.

O projekcie

Projekt *Zawołani po imieniu* poświęcony jest osobom narodowości polskiej zamordowanym za niesienie pomocy Żydom w czasie okupacji niemieckiej. Pamięć o tych, którzy wykazali się heroizmem w obliczu niemieckiego terroru, jest pielęgnowana we wspomnieniach rodzin, często jednak ich

historie nie są znane ogółowi społeczeństwa. Projekt **Zawołani po imieniu**, zainicjowany przez wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego prof. Magdalenę Gawin, a realizowany przez Instytut Pileckiego, wynika z potrzeby zaznaczenia w przestrzeni publicznej miejsc związanych z pomordowanymi. Instytut Pileckiego chce w ten symboliczny sposób wprowadzić lokalne doświadczenia do powszechnej świadomości historycznej.

Na potrzeby projektu Instytut Pileckiego stworzył spójny i czytelny sposób wizualnej identyfikacji miejsc pamięci. Materialnym symbolem upamiętnienia jest tablica z inskrypcją w języku polskim i angielskim, umieszczona na kamieniu. Zachętą do poznania historii, która wydarzyła się w danym miejscu, jest znajdujący się na tablicy kod QR odsyłający do artykułu opisującego tamte wydarzenia. Jest to też trwały element w krajobrazie, upamiętniający bohaterów minionych wydarzeń. Dlatego ważną częścią projektu jest współpraca z władzami samorządu terytorialnego i przedstawicielami miejscowej społeczności.

Nazwa projektu **Zawołani po imieniu** nawiązuje do wiersza Zbigniewa Herberta *Pan Cogito o potrzebie ścisłości* podkreślającego konieczność precyzyjnego policzenia ofiar „walki z władzą nieludzką”. Instytut Pileckiego rozpoczął projekt **Zawołani po imieniu** w Sadownem 24 marca 2019 roku. W Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów w czasie okupacji niemieckiej kamień z pamiątkową tablicą został odsłonięty przez premiera Mateusza Morawieckiego przed domem Leona, Marianny i Stefana Lubkiewiczów – rodziny piekarzy zastrzelonej przez Niemców 13 stycznia 1943 roku.

Projekt Zawołani po imieniu ukazuje osoby – ich imiona i nazwiska, które zbyt długo pozostawały niewypowiedziane. Oddając im cześć, przypominamy sobie o najwyższych, uniwersalnych wartościach. Osób, które powinny zostać *zawołane po imieniu* jest znacznie więcej. Instytut Pileckiego będzie kontynuował badania oraz upamiętnienia Polaków zamordowanych za pomoc Żydom.

Instytut Pileckiego

Instytut Pileckiego jest instytucją badawczą, która została powołana aby prowadzić międzynarodowe badania nad historią XX wieku, a także tworzyć archiwum cyfrowe gromadzące dokumenty z Polski i archiwów zagranicznych. Instytut służy upamiętnianiu, dokumentowaniu i badaniu historii XX wieku, ze szczególnym uwzględnieniem polskiego doświadczenia i losów obywateli polskich. To miejsce stworzone na potrzeby interdyscyplinarnej i międzynarodowej refleksji nad kluczowymi zagadnieniami XX-wiecznych totalitaryzmów.

Kontakt dla mediów:

Grzegorz Mazurowski
rzecznik prasowy Instytutu Pileckiego
tel. 600 902 929
e-mail: press@instytutpileckiego.pl